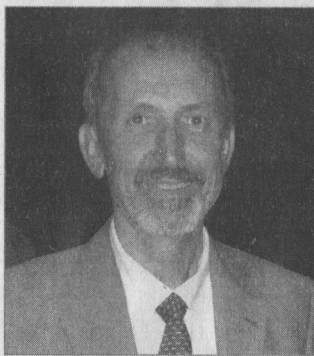

ΥΠΟΣΤΗΡΙΖΕΙ Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΜΕΓΑΛΩΝ ΦΡΑΓΜΑΤΩΝ Γ. ΝΤΟΥΝΙΑΣ:

Ανεπαρκής η παρακολούθηση και συντήρηση φραγμάτων

● Η κατασκευή ενός μεγάλου ταμιευτήρα υπερέχει σημαντικά έναντι πολλών μικρών από περιβαλλοντική, οικονομική και διαχειριστική άποψη

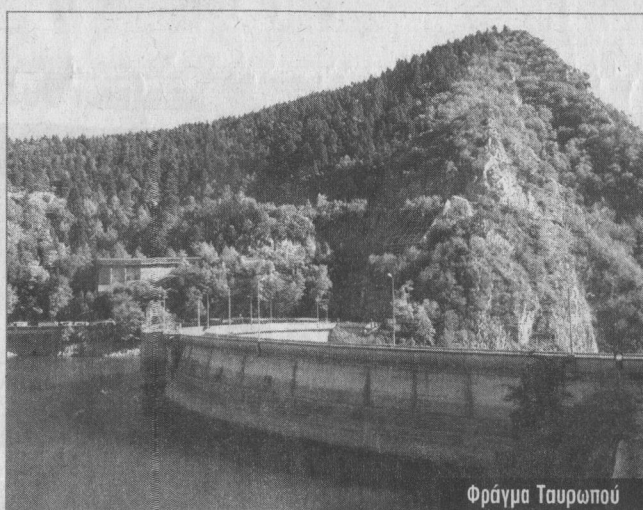
Η Θεσσαλία πρέπει να επιταχύνει τον προγραμματισμό και κατασκευή νέων μεγάλων έργων ταμίευσης νερού και να απαλλαγεί από αποφύσεις με βάση «οπαδικές» ή ψηφοθηρικές σκοπιμότητες, λέει στην «ΕτΔ» ο κ. Ντουνιάς

Η κατασκευή ενός μεγάλου ταμιευτήρα υπερέχει σημαντικά έναντι της κατασκευής πολλών μικρών από περιβαλλοντική, οικονομική και διαχειριστική άποψη. Τα φράγματα είναι ζωτικής σημασίας έργα και ταυτόχρονα, αν μείνουν ασυντήρητα, έργα υψηλής επικινδυνότητας. Αυτά είναι τα βασικά συμπεράσματα που προέκυψαν, κατά

τη διάρκεια του 3ου Πανελληνίου Συνεδρίου Φραγμάτων και Ταμιευτήρων που έγινε στην Αίγινη Ζαππείου στην Αθήνα, με θέμα «Διαχείριση Έργων και Προοπτικές Ανάπτυξης» από την Ελληνική Επιτροπή Μεγάλων Φραγμάτων (ΕΕΜΦ). Ανοίγοντας τα χαρτιά του ο πρόεδρος της Ελληνικής Επιτροπής Γιώργος Ντουνιάς, μιλά στην «ΕτΔ», για

την κατάσταση στην οποία βρίσκονται μικρά και μεγάλα φράγματα στη Θεσσαλία, αλλά και ποια συμπεράσματα βγήκαν από την πρόσφατη επίσκεψη κλημάκιου της ΕΕΜΦ στη λίμνη Πλαστήρα καθώς και στο υπό κατασκευή φράγμα Ληθαίου στα Τρίκαλα.

Συνέντευξη στον Γιώργο Ρούστα

Φράγμα Ταυρωπού

Φράγμα Ληθαίου

* Κύριε Ντουνιά, η Ελληνική Επιτροπή Μεγάλων Φραγμάτων (ΕΕΜΦ) διοργάνωσε πρόσφατα το 3ο Πανελλήνιο Συνέδριο Φραγμάτων και Ταμιευτήρων στην Αίγινη Ζαππείου στην Αθήνα, με θέμα «Διαχείριση Έργων και Προοπτικές Ανάπτυξης». Ποια τα βασικά συμπεράσματα του συνεδρίου;

- Στο συνέδριο, στο οποίο συμμετείχαν και σημαντικοί επιστήμονες από το εξωτερικό αναδείχθηκαν πολλά σημαντικά ζητήματα. Πρώτο και κυριότερο, παρουσιάστηκε με εμπειριστατώμενα στοιχεία αυτό που όλοι αισθανόμαστε. Η συντήρηση των υφιστάμενων και η κατασκευή νέων έργων φραγμάτων και ταμιευτήρων σε παγκόσμιο αθλή και σε τοπικό επίπεδο είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την αντιμετώπιση των συνεχώς αυξανόμενων αναγκών για ύδρευση, άρδευση, αντιπλημμυρική προστασία και ενέργεια. Η ορθολογική διαχείριση του υδατικού δυναμικού, κυρίως τώρα με την ένταση των ακραίων υδρολογικών φαινομένων, είναι επιβεβλημένη. Στο πλαίσιο αυτό επισημάνθηκε ότι η κατασκευή ενός μεγάλου ταμιευτήρα υπερέχει σημαντικά έναντι της κατασκευής πολλών μικρών από περιβαλλοντική, οικονομική και διαχειριστική άποψη. Τα πολλά μικρά έργα καταλαμβάνουν διπλάσιες έως πενταπλάσιες εκτάσεις και κοστίζουν πολλές φορές πάνω από ένα αντίστοιχο μεγάλο.

Δεύτερο, αναδείχθηκε η αναγκαιότητα προγραμματισμού, σωστού σχεδιασμού, έγκαιρης κατασκευής και ορθολογικής διαχείρισης των έργων.

Τρίτο, έγινε αναφορά στα πάνω από 150 φράγματα ύψους άνω των 15μ που είναι σε λειτουργία στην Ελλάδα και στα σημαντικότερα προβλήματα έλλειψης φορέων διαχείρισης υπεύθυνων για τη συνεχή παρακολούθηση και συντήρησή τους. Τα φράγματα είναι ζωτικής σημασίας έργα και ταυτόχρονα, αν μείνουν ασυντήρητα, έργα υψηλής επικινδυνότητας. Η διεθνής καλή πρακτική επιβάλλει κανόνες ασφαλείας για την εξασφάλισή τους. Η Ελλάδα μέχρι πρόσφατα δεν είχε θεσμοθετήσει τέτοιους κανόνες.

Προσφάτως όμως θεσμοθετήθηκε Κανονισμός Ασφαλείας Φραγμάτων και Διαχειριστική Αρχή Φραγμάτων υπεύθυνη για την τήρηση του κανονισμού. Εκεί θα πρέπει να ενταχθούν υποχρεωτικώς όλα τα νέα φράγματα καθώς και, εντός λίγων ετών, όλα τα υφιστάμενα ασχέτως φορέα λειτουργίας τους. Αυτό αποτελεί μεγάλο βήμα για την αναβάθμιση του επιπέδου ασφαλείας και τη βελτίωση του πλαισίου κατασκευής και λειτουργίας.

* Όπως αναφέρατε τα μεγάλα φράγματα που υπάρχουν στη χώρα μας φθάνουν τα 150. Να υποθέσω ότι τα περισσότερα βρίσκονται στον θεσσαλικό κάμπο;

- Στη Θεσσαλία βρίσκονται σε λειτουργία 20 φράγματα με ύψος πάνω από 15μ. Τα δύο μεγαλύτερα, Ταυρωπού και Σμοκόβου, βρίσκονται στον Νομό Καρδίτσας. Τα περισσότερα, 12, βρίσκονται στον Νομό Λάρισας.

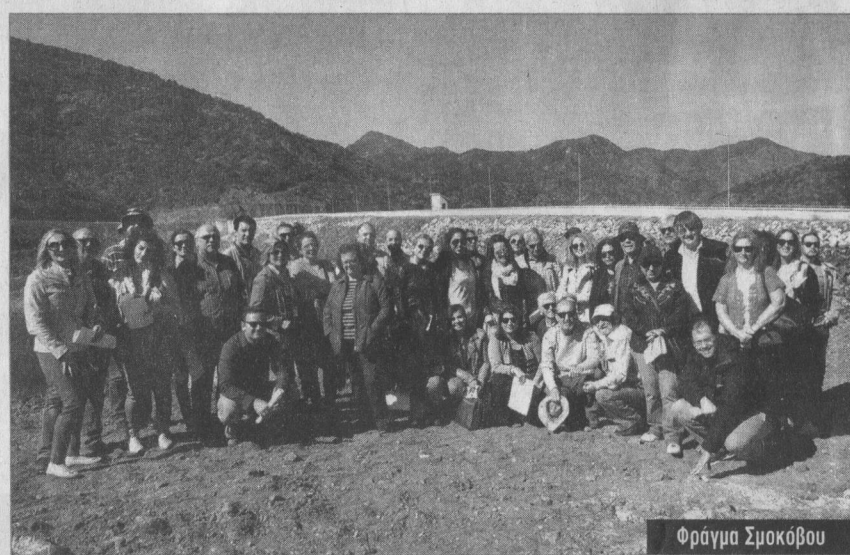
* Πολλά από αυτά τα φράγματα είναι παλιά και χρήζουν παρακολούθησης και προφανώς συντήρησης. Γίνεται αυτό;

- Τα φράγματα αν συντηρούνται κανονικά είναι ασφαλή και διαρκούν αιώνες. Τα μεγαλύτερα φράγματα, μεταξύ αυτών, του Ταυρωπού και του Σμοκόβου, γνωρίζουμε ότι παρακολουθούνται επαρκώς. Χωρίς να έχουμε μια πλήρη εικόνα για τη διαχείριση όλων των φραγμάτων, είναι εμφανές ότι πολλά από τα μικρότερα έργα που κατασκευάστηκαν με ελληνικές μελέτες και στη συνέχεια άλλαξαν και φορέα διαχείρισης απέχουν πολύ από το

επιθυμητό επίπεδο παρακολούθησης και συντήρησης. Όταν επιχειρήσαμε να συντάξουμε τον κατάλογο των ελληνικών φραγμάτων έγινε αναληπτό ότι δεν υπήρχε φορέας λειτουργίας που να γνωρίζει τα στοιχεία των φραγμάτων. Σαφής άποψή μας είναι ότι η πλησιονότητα των φραγμάτων στην Ελλάδα έχουν ανεπαρκή παρακολούθηση και συντήρηση.

* Για παράδειγμα προ καιρού, κάποια φράγματα στην επαρχία Ελασσόνας σπάσανε και είχαμε πλημμυρικά φαινόμενα. Μάλιστα η Επιτροπή (ΕΕΜΦ) είχε επισκεφθεί την περιοχή. Ο χειμώνας και οι βροχές είναι μπροστά μας. Να ανησυχούμε και ποιες περιοχές βρίσκονται στο... κόκκινο;

- Από την περυσινή επίσκεψή μας τον Απρίλιο του 2016, αμέσως μετά τη θραύση του φράγματος Σπαρμού, διαπιστώσαμε ότι δεν υπήρχε επαρκές και κατάλη-

Φράγμα Σμοκόβου

τεχνικά δύσκολη κατασκευή που δυστυχώς καθυστερεί σημαντικά να ολοκληρωθεί.

Η προσωπική μου εντύπωση είναι ότι η Θεσσαλία έχει στερηθεί, λόγω κακού προγραμματισμού και λανθασμένων πολιτικών επιλογών, των έργων ταμίευσης και διαχείρισης νερού που της χρειάζονται. Δεν μπορεί να χρονοτριβήσει άλλο. Πρέπει να επιταχύνει τον προγραμματισμό και κατασκευή νέων μεγάλων έργων ταμίευσης νερού.

* Στο πρόσφατο αναπτυξιακό συνέδριο της κυβέρνησης στη Λάρισα απερίφρητη η προοπτική εκτροπής του Αχελώου και ως αναστάθμιση προκρίθηκε η τακτική των μικρών αρδευτικών έργων (λημνοδεξαμενές, ταμιευτήρες, φράγματα, κλπ). Οι υπέρμαχοι του Αχελώου όμως υποστηρίζουν ότι αυτά τα έργα δεν έχουν μελέτες και μέχρι να προκρηκθούν και να γίνουν ο κάμπος θα στεγνώσει. Από την εμπειρία σας και εφόσον υπάρχει βούληση και χρήμα, πόσο απέχει στην...Ελλάδα ο σχεδιασμός από την υλοποίηση ενός εγγειοβελτιωτικού έργου;

- Όπως προανέφερα, η κατασκευή λίγων και μεγάλων έργων υπερέχει σημαν-

“ Ο «πόλεμος» -αν μου επιτραπεί η έκφραση- εναντίον των Υδροηλεκτρικών Έργων μάλλον υποκρύπτει, ακουσίως ή εκουσίως, εξυπηρέτηση ανταγωνιστικών μορφών ενέργειας.”

ληθο προσωπικό επιφορτισμένο με την παρακολούθηση των φραγμάτων. Αυτό γινόταν περιστασιακά και ως παράλληλο καθήκον των ήδη υπερφορτωμένων στελεχών του Δήμου, με αποτέλεσμα τον ανεπαρκή έλεγχο. Στείλαμε τα πορίσματά μας στον Δήμο Ελασσόνας και στην Περιφέρεια. Δυστυχώς μετά από μερικούς μήνες έγινε και θραύση του φράγματος στον Κοκκινοπηλό. Είναι λοιπόν εύλογο να ανησυχεί κανείς. Το ίδιο ισχύει για πολλά φράγματα σε όλη την Ελλάδα. Απαιτούνται άμεσα ενέργειες για τον έλεγχο των φραγμάτων από ειδικούς και για τη συντήρηση με βάση τις προτάσεις τους. Στη συνέχεια πρέπει να γίνουν όλες οι ενέργειες για την ένταξή τους στη Διαχειριστική Αρχή Φραγμάτων, που είναι άλλωστε υποχρεωτική, ώστε να αναβαθμιστεί το επίπεδο ασφαλείας τους. Δεν έχω τη δυνατότητα να υποδείξω συγκεκριμένες ευάλωτες περιοχές. Όλοι όσοι διαχειρίζονται φράγματα θα πρέπει να επισπεύσουν τους ελέγχους και τα έργα συντήρησης.

* Στη διάρκεια του Πανελληνίου Συνεδρίου Μεγάλων Φραγμάτων πραγματοποιήσατε τεχνική επίσκεψη στη Θεσσαλία, στα φράγματα Σμοκόβου και Ταυρωπού (λίμνη Πλαστήρα) καθώς και στο υπό κατασκευή φράγμα Ληθαίου. Ποια τα συμπεράσματα σας;

- Το φράγμα στον Μέγδοβα (Ταυρωπούς) που δημιουργεί τη λίμνη Πλαστήρα είναι ένα έργο στολίδι και διαφήμιση της θετικής επίπτωσης ενός φράγματος στην τοπική κοινωνία, στην άρδευση, την ύδρευση και την παραγωγή ενέργειας. Το πιο πρόσφατο έργο του Σμοκόβου συμβάλλει ομοίως στην άρδευση, την αντιπλημμυρική προστασία, την παραγωγή ενέργειας και, σύντομα, στην ύδρευση της περιοχής.

Το φράγμα στο Ληθαίο θα συμβάλει σημαντικά όταν ολοκληρωθεί. Είναι μια

“ Η Θεσσαλία είναι δεκαετίες τώρα όμηρος της «εκτροπής του Αχελώου». Δεν πρέπει να βασίζεται μόνο σε αυτό αλλά να προχωρήσει στην αξιοποίηση όλων των «ιδίων πόρων» πριν είναι πολύ αργά. Ήδη αρκετές από τις παλιές καλές θέσεις φραγμάτων είναι πλέον ανέφικτες. Δεν υπάρχει καιρός για χάσιμο.”

τικά της κατασκευής πολλών μικρών. Δυστυχώς έχουμε χάσει την αίσθηση του μέτρου αλλά και της κοινής λογικής. Δρούμε ως «οπαδοί» εναντίον του Αχελώου και υπέρ του Αχελώου. Αποτέλεσμα η μεγάλη δυσπιστία η οποία εμποδίζει την ορθολογική προσέγγιση. Δεν θέλω να εκφράσω τη θέση μου σχετικά με το θέμα της μεταφοράς νερού από τον Άνω ρου του Αχελώου. Θέλω όμως να υπογραμμίσω ότι οι αποφάσεις δεν πρέπει να παίρνονται με βάση «οπαδικές» ή ψηφοθηρικές σκοπιμότητες, αλλά με την επιστημονική εξέταση των δεδομένων.

Από τη στιγμή που θα αποφασισθεί ένα έργο μέχρι την υλοποίησή του, και εφόσον είναι ενταγμένο στα σχέδια διαχείρισης, απαιτούνται περί τα 6 έως 8 χρόνια. Αρκεί να μην κολλήσουν την «ασθένεια Σμοκόβου και Ληθαίου» που πήραν πάνω από 10 χρόνια μόνο για την κατασκευή... Αν μου επιτρέπετε όμως, θα ήθελα να τονίσω ότι τα έργα αυτά πρέπει να κατασκευαστούν σύντομα ασχέτως της τελικής κατάληξης του θέματος της μεταφοράς νερού από τον Αχελώο. Η συμβολή τους στην περιβαλλοντική αποκατάσταση των υδροφορέων του κάμπου είναι απολύτως απαραίτητη.

* Τέλος τι απαντάτε στους επικριτές της κατασκευής φραγμάτων που τα τελευταία χρόνια ακούμε συχνά να λένε ότι τα φράγματα είναι επιβλαβή για το περιβάλλον;

- Κάποια φράγματα ναι, διότι η θετική συμβολή τους είναι μικρότερη από τις αρνητικές συνέπειες της αλληλαγής που επιφέρουν στο φυσικό περιβάλλον, συνήθως όμως λόγω κακών επιλογών της μελέτης ή κακής διαχείρισης. Η αμφισβήτηση όμως της χρησιμότητας των φραγμάτων δεν αντέχει σε κριτική. Η παγκόσμια και τοπική εμπειρία δείχνει ότι οι πολιτισμοί αναπτύσσονται παράλληλα με την ανάπτυξη έργων διαχείρισης του υδατικού δυναμικού, κυρίως μεγάλων φραγμάτων. Η συντριπτική πλειοψηφία των φραγμάτων δεν έχει αρνητικές συνέπειες στο περιβάλλον. Για να εξασφαλιστεί αυτό η τρέχουσα νομοθεσία επιβάλλει περιβαλλοντικές μελέτες και απαιτεί την απελευθέρωση νερού για τη συντήρηση των κατάντη οικοσυστημάτων. Η περιβαλλοντική μας νομοθεσία αναφέρει αναλυτικά τα πληονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των φραγμάτων. Επιλέγονται τα φράγματα στα

οποία οι θετικές επιπτώσεις σαφώς υπερτερούν των αρνητικών.

Στο συνέδριό μας παρουσιάστηκαν συγκρίσεις στις οποίες η μικρότερη, κατά πολύ, συμβολή στην παραγωγή αερίων του θερμοκηπίου έχει η υδροηλεκτρική ενέργεια. Είναι προφανές ότι μια τεχνητή λίμνη αντικαθιστά ένα ποτάμιο περιβάλλον. Αυτό επιφέρει αλληλαγές και ευνοεί την ανάπτυξη στη λίμνη νέων οικοσυστημάτων. Σε αρκετές περιπτώσεις στην Ελλάδα αυτό έχει δημιουργήσει υδροβιότοπους παγκόσμιας ακτινοβολίας, πόλους έλξης χιλιάδων επισκεπτών.